

Oredništvo in uprava:
Ljubljana,
Selenburgova ulica št. 6/II.

DELAVSKI GLASNIK

Izhaja vsak četrttek.

Štore posamezna št. 1 Din,
mesečno Din 3.—, celoletna
25 Din. — Za člana izvod
po 60 para.

— po dogovoru

frankirani
spremljeni
organizacija.
e vračajo.
se poštnina
jste.

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokrajinski odbor G. S. J.)

Znižanje upravnih stroškov v Okrožnem uradu v Ljubljani.

Novi zakon o zavarovanju delavcev je združil bolniško in nezgodno panogo pod eno streho. Začasna delavska zavarovalnica zoper nezgode v Ljubljani se je ukiniła, njene posle je prevzel Okrožni urad.

Nastane vprašanje: je-li sta formalna združitve obeh zavarovalnih panog omogočila bistveno znižanje upravnih stroškov?

Obema panogama je v organizatoričnem pogledu skupna sledeča delitev: zbiranje prispevkov in nakazovanje dajatev.

Dočim se je po starem zakonu vršilo nezgodno zavarovanje kolektivno in predpisovali prispevki polletno, se vrši po novem zakonu predpisovanje prispevkov za nezgodno zavarovanje pojinsko in mesečno. S tako izpremembo zakon ni znižal upravnih stroškov aparata. — Slejkoprej pa je ostalo nezgodnemu zavarovanju lastno, da so se prispevki za posamezna podjetja preračunavali po riziku, upoštevaje nevarnost posameznega obrata. Glede predpisovanja prispevkov je torej ostala razlika, da se bolniški prispevki zaračunavajo po gospodarski dajatveni zmoglosti, ki se kaže v višini izplačevane mezde, nezgodni prispevki pa po večji ali manjši nevarnosti obrata.

Taka temeljna diferencija v obeh panogah pa ne dovoljuje mehanizacije in ne ustvarja prihrankov na upravnih stroških.

Obema panogama pa je skupno: pri-glaševanje in odglaševanje obratov in zaposlenih delavcev. — Pri tem vprašanju pa je nujno rešiti s tem zvezano vprašanje poslovalnic okrožnega urada.

Zakaj je mogla poslovalni bivša nezgodna zavarovalnica brez poslovalnic, zakaj je uspevala bivša okrajna bolniška blagajna v Ljubljani le ob najvestnejšem sodelovanju svojih poslovalnic?

Ker so dajatve iz naslova nezgodnega zavarovanja relativno redke, ker je bolniška blagajna dolžna skozi tedne na račun nezgodne panoge izplačevati hranarino in zdravniško pomoč. Dajatve bolniškega zavarovanja pa so pogoste, so nujne in položaj bolnika zahteva hitro reševanje. To pa je izvedljivo le takrat, če so organi zavarovanja lahko in brez večjih stroškov dosegljivi, da celo razmišljati bo treba, da dobe ti lokalni organi pravico odločanja v posameznih navidezno spornih slučajih. In če pogledamo še naše razmere, rečemo lahko, da bo okrožni urad uspeval brez poslovalnic takrat, kadar bo imel vsak delavec, vsak obrtnik tiulo v hiši in bosta delavec in obrtnik pisali znata, pa najrazličnejše listovine izpolniti umela.

Da je temu tako, da je tudi v interesu delodajalcev, da poslovalnice ostanejo, kaže najbolj sledeče: Od leta 1909 dalje morajo voditi delodajalci mezdne zapiske. Toda še danes so kaj pogosti

slučaji, da obstoja celo knjigovodstvo celo večjih delodajalcev v navadni me-sarski knjižici, kamor tudi delodajal-čev otrok »namala« kakega konjička ali pa svetnika. —

Predpisovanje prispevkov se vrši na podlagi mezdnih razredov. Mezdni razredi bi imeli pomen le, če bi bile posamezne stopnje prilično široke. Ker pa so mezdni razredi po zakonu o zavarovanju delavcev ozki, zato pomenja to večje delo, delo, ki ga nalaga zakon, ne sv. Birokracij in ki ga zvišanje upravnih stroškov ne bo zadelo.

Seveda, res je, da obstojajo v večini strok kolektivne pogodbe. Ko bi kolektivne pogodbe služile za podlago predpisovanju prispevkov in bi s tem postala kategorizacija mezd umestna, takrat bi se dalo govoriti o znižanju upravnih stroškov. To pa bi bilo izvedljivo zopet le, če bi delavec pri tem ne bil oškodovan in prikrajšan.

Ravno tako pa ne omogoča zakon prihrane na upravnih stroških pri poslih, ki so zvezani z dajatvami iz naslova bolniškega in nezgodnega zavarovanja. Res je, da bi se to delo lahko združilo v en oddelek. Toda, s tako združitvijo bi se upravni stroški niti za vinar ne znižali. — Ugotavljanja nezgod, zavezanost zavarovanja itd. tvori še tudi po novem zakonu velik del nalog, ki jih mora urad vršiti. Ker pač nezgodni zakon veže rento na predpogoje, da je zadela delavca nezgoda v zavarovanju zavezanem obratu itd., bolniška dajatev pa na gotovo dobo zavarovanja.

Doslej so nastale cele knjige o raznih slučajih, če se je delavec na potu v delo ponesrečil, tega dela pa tudi novi zakon ni odpravil. — Ni odpravil, ker omejuje dajanje rent na obratne nezgode. Ko bi baziral zakon na načelu, da je vsakršno delanezmožnost, nastopivša iz kakršnega koli vzroka oškodovati, bi se upravni stroški znižali, zvišali pa seveda prav pošteno prispevki. — To bi bilo seveda delavcem ljubo, ne bilo pa bi to po godu delodajalcem. —

Zato mora poznati zakon oni, ki si lasti pravico, vihteti sekiro nad zavarovalnimi zavodi. Vedeti mora, da je novi zakon o zavarovanju delavcev sicer formalno, nikakor pa ne stvarno spojitve in združitve obeh panog. Zato je danes preuranjeno govoriti o izdatnem znižanju upravnih stroškov. Da pa je do stvarne spojitve posameznih zavarovalnih panog še daleč, jako daleč, priča svetovna zakonodaja. Ki iz- vzetna deloma angleško, tudi se ni pristopila k rešitvi tega problema. Na VII. mednarodnem kongresu delavskega zavarovanja, ki se je vršil leta 1905 na Dunaju so že razpravljali in raz- glabljali o unifikaciji delavskega zava- rovanja, toda doslej še ni nobena dr- žava rešila docela tega problema. —

podjetje, kakor vsako drugo, in ni se- veda vkljub svojemu imenu z delav- skim pokretom v nobeni nujni zvezi. To pa nam seveda še od daleč ne sme da- jati povoda, da bi čez take zadruge zabavljali. Če je postal kdo podjetnik, to v današnji družbi še ni greh. Če je postal kdo v tej obliki podjetnik, je lahko to že mala zasluga. Zakaj, že dejstvo, da so si izbrali ustanovitelji produktivne zadruge ravno to družabno obliko, često dokazuje, da žele ohraniti vkljub temu, da zapuščajo razred najemnih delavcev, mišljenje in čustvo- vanje, ki jim ga je dal ta razred in da ga žele moralno in gmotno podpirati v njegovi osvobodilni borbi. Seveda, to je le v tem slučaju zasluga, če odgovarjajo tej nameri tudi dejanja.

III.

Ze pri privatnem podjetniku je mo- goče, da ga vežejo ozke duševne vezi na mišljenje in čustvovanje delavskega pokreta. Delavski pokret se ima takim privatnikom za marsikaj zahvaliti.

Marksovo življensko delo je postalo n. pr. samo zato mogoče, ker se je opi- ralo na gmotno oporo privatnega trgo- vca — Engelsa.

Nesmiselno bi bilo tako oporo pod vsakim pogojem zavračati.

Kar velja za privatno podjetje, to velja še bolj za zadružno: tudi tu ni zavračati pod vsakim pogojem moralne in gmotne podpore, če jo zadruge nu- dijo, pač pa jim je oboje v dobro šteti.

IV.

Ko govorimo o kočljivem vprašanju moralne in gmotne podpore, moramo pripomniti, da je moralna podpora de-

lavskemu pokretu v vsakem slučaju dobrodošla, gmotna pa le pod gotovimi pridržki.

V čem je bistvo delavskega pokreta, tako strokovnega, kakor političnega? V tem, da zbira mase z duševnimi sredstvi za boj proti masam, ki so zbra- ne z denarjem.

Vkljub temu se tudi v delavskem pokretu brez denarja ne da izhajati. Pri vsem tem pa se mora smatrati vsak poskus, da bi skušal kdo z denarjem misli kupovati in osvajati na njega oprt, pozicije v pokretu, za sovražno dejanje, ne za dobrodošlo podporo.

To je kapitalizem v lastnih vrstah, pa naj prihaja denar od koderkoli.

Gmotna podpora je le to, kar se iz- roča zakonito izvoljenim odborom in predstavništvom delavstva. Vse drugo je kapitalistična agitacija v delavskem pokretu in navadno kupovanje glasov.

Tu morajo biti pojmi docela jasni. Kdor tega ne vidi, ta greši proti orga- nizacijski misli socialističnega pokreta.

V.

Ali naj se izrečemo po vsem tem proti produktivnim zadrugam, ki imajo značaj privatnih podjetij, ali pa morda celo le značaj soudeležbe pri privatnih podjetjih? Tega ne bomo storili. V raz- merah, kakoršne so, ne moremo niko- mur braniti, da se osamosvoji. In če se dopušča, da vlaga delavstvo svoje pri- hranke v privatne banke, — kako naj branimo, da se ugeležuje pri zadružnih podjetjih, pa naj si imajo tudi le značaj kapitalističnega družabnega obrata?

(Dalje prihoduje.)

Prvi Maj in Vsedelavski zlet v Ljubljani.

Preteklo nedeljo so se sestale v pro- slorih Strokovna komisije v Ljubljani zastopniki raznih delavskih organizacij, ki imajo svoje podružnice v Ljubljani in predkrajih. Zastopanih je bilo okoli 30 podružnic raznih strokovnih, gospo- darskih, kulturnih in političnih organi- zacij socialističnega pravea. Zborovanje je imelo namen začeti s predpripravami za praznovanje 1. maja in za prireditve III. vsedelavskega zleta v Ljubljani.

Glede praznovanja 1. maja je bilo odločeno, da se sestavi prireditveni od- sek, ki ima do prihodnjega takega zbo- rovanja sestaviti podroben načrt o pra- znovanju.

Glede vprašanja, ali bodo k prazno- vanju pritegnjene tudi organizacije mo- skovskega pravca, se je pa odločilo po- čakati, kako bodo odločila o tem vpra- šanju vrhovna vodstva delavskih orga- nizacij. Za slučaj, da bo praznovanje skupno, bomo pa striktno zahtevali ga- rancij, da ne bodo »nezavisne« to skup- no praznovanje zopet izrabili — kakor že večkrat — za blatenje naših organiza- cij.

III. Vsedelavski zlet, ki se bo letos vršil v Ljubljani, bo imel tokrat za de- lavski razred še vse večji pomen, kot druga leta. Letos ima Vsedelavski zlet nalogo pokazati v Ljubljani, kjer je središče slovenske buržoazije, da delav- ski razred kljub veliki reakciji ni strl. Pokazati ima, da delavstvo še vedno vztraja na svoji zahtevi, da se ima upo- staviti pravičnejši družabni red.

Zato so zastopniki organizacij skle- nili napeti vse sile, da bo Vsedelavski zlet čim najboljšo organiziran.

Vsedelavski zlet bo rajal letos dva dni in sicer 16. in 17. avgusta. Ker bo te dni odprt tudi IV. ljubljanski Vele- sejm, se je sklenilo izposlovati za ude- ležnike Vsedelavskega zleta cenejšo vstopnino, da si bodo obenem lahko ogledali tudi to prireditev. Dalje se je sklenilo prirediti tudi lastno gospodar- sko in kulturno razstavo, kjer naj raz- stavijo mnogobrojne delavske gospodar- ske organizacije svoje proizvode. V kul- turnem oddelku razstave naj pa razsta- vijo kulturne, strokovne in politične or- ganizacije svoje arhive.

Na ta dan bo pokazala »Svoboda« svoje telovadne vrste, svoje pevske zbo- re, svoje godbe itd. Ob enem bo pa »Svoboda« pridobila tudi inozemske delavske telovadne enote, zlasti češke in avstrijske, da posetijo in nastopijo na naši slavnosti.

Udruženje Delavskih Rediteljev (UDR) bo isotako priredilo na ta dan revizijo vseh svojih čet v svojih ličnih krojih. UDR bo isotako povabila slične inozemske delavske bojne organizacije, kakor avstrijski »Schutzbund«, čehoslo- vaska »Skaute« itd.

Strokovne in politične organizacije bodo pa na ta dan postavile na ljub- ljanske ceste nepregledne množice svo- jih bojevnikov.

Vsi zatirani, vsi, ki nočete biti večni sužnji, storite vse, da bosta 16. in 17. avgust delavske dneva. Naj vidijo naši zatiranci, da smo še tukaj, da še vedno tirjamo svojih pravic!

Pisarna

III. VSEDELAVSKEGA ZLETA
v Ljubljani, Selenburgova ul. 6/II.

Produktivne zadruge in delavski pokret.

I.

Zadnji čas se vodi med delavstvom od več strani živahna propagandna za ustanovitev novih produktivnih zadrug. Od novih strani se nas povprašuje, kaj o tem mi mistimo. Od več strani se nam poroča, kaj o tem drugi mislijo. Iz vse- ga tega sklepamo, da bo koristno, če enkrat načelno povemo, kakšna je po našem mnenju vloga produktivnih za-

drug v delavskem pokretu in kakšno je zlasti njih razmerje do strokovnih or- ganizacij.

II.

Produktivna zadruga je v svoji naj- primitivnejši obliki poskus večjega števila delavcev, postaviti se s skupni- mi močmi na lastne noge.

Produktivna zadruga, katere ne vodi nobena druga misel kakor ta, je

Delavsko gibanje.

× **Strokovno gibanje fašistov.** Gabriello d' Annunzio, pesnik in narodni junak, je vodja italijanskih mornarjev. Ali so ga mornarji tudi sami izvolili za svojega voditelja je drugo vprašanje. Vedno pa govori v njihovem imenu. Nedavno se je pripeljal v njegovo vilo ob Gardskem jezeru admiral Cagni, da sklene ž njim pogodbo. V pismu, ki ga je naslovlil d' Annunzio v italijanskem časopisu na admiralu je opozoril na uvaževanja vredno dejstvo, da je vso pogodbo spisal lastnorčno in izreče admiralu bratsko zaupanje. »Besedilo pogodbe še ni znano«, pravi končno časopisno poročilo, vendar bo pesnik in delavski voditelj, kakor pravi nadalje, »dal svoja navodila in povelja končno svojim sodelavcem.«

Brezposelnost v Nemčiji. Med člani oblačilne organizacije je bilo v Nemčiji brezposelnih v novembru t. l. 51,7 odstotkov moških in 22,9 odstotkov ženskih brezposelnih, ostali so bili po večini le deloma zaposleni. Polno zaposlenih je bilo samo 11,9 odstotkov delavcev in 17,3 delavk.

Brezposelnost.

V zadnjem času je brezposelnost zopet narasla. V splošnem lahko rečemo, da velja to le za zimsko dobo, le v Nemčiji je število brezposelnih naraslo do nenormalnosti. Stanje brezposelnih daje sledečo sliko:

Avstralija: v tretjem četrtletju leta 1923 je bilo skupno 93.000 ali 7 in pol odstotkov vseh zaposlenih delavcev. 453 strokovnih organizacij s 380.256 člani je imelo v svojih vrstah 28.122 ali 7,4 odstotke brezposelnih članov.

Socialna zaščita.

= **Vprašanje nesreč pri delu.** V Zedinjenih državah je naraslo število nesreč pri delu v raznih industrijah nad 30.000. Iz tega sledi, da znaša pri 1 milijonu delavskih ur število ponesrečenih delavcev, ki so zaposleni v podjetju več nego 6 mesecev 37,1, 14,1 onih, ki so zaposleni od 3 do 5 let in 2,8 onih, ki so zaposleni od 5 do 10 let. Po nekem poročilu iz l. 1921 od 4 velikih tvrdk se ravna število nesreč natančno po številu na novo nastavljenih delavcev.

= **Delovna sodišča.** Češkoslovaško sodno ministrstvo pripravlja načrt, po katerem naj se obrtnim sodiščem odvzame del njihovega delokroga in naj se ustanovi nova sodišča, ki naj se imenujejo delovna sodišča. Ta sodišča naj bi reševala vse vrste sporov med delodajalci in delojemalci. Osnovala naj bi se po vseh krajih, kjer je to potrebno.

Naše organizacije.

Strokovna komisija.

IZJAVA.

Z ozirom na sprejete pritožbe od nekaterih funkcionarjev strokovnih organizacij radi v »Napreju« objavljene »Opombe uredništva« k mojemu odprtemu pismu v »Napreju« št. 5 z dne 17. januarja 1924 izjavljam, da opomba uredništva ni izšla izpod mojega peresa. Toliko v pojasnilo tistim, ki se z »Napreju« opombo niso strinjali. — Al. Leskošek, strok. tajnik v Celju.

Kemična stroka.

Moste. Dne 17. januarja se je vršil pri nas ob točni polnoštevni udeležbi občni zbor naše podružnice kemičnih delavcev s točnim poročilom dosedanjih podružničnih funkcionarjev. Dalje o organizaciji in nje smernicah, katero je razpravljala sodr. Reje. Pri volitvi odbora so bili izvoljeni v podružnični odbor sledeči sodrugi: Franc Jančič, predsednik, Miha Mehle, zapisnikar, Josip Brolich, blagajnik, Ivan Cof, Franc Gruden, nadzorstvo, Ivan Ložar, Ivan Bolta, Jože Samar, Ana Samar odborniki. Po izžrpanem dnevnem redu se je sprejela glede tovarniških razmer protestna resolucija v točno izršitev. Novemu odboru želimo obilo uspeha na strokovnem in kulturnem polju s pomočjo članstva.

Belgija: 3. novembra 1923 je bilo 12.691 brezposelnih; v septembru 9.930. Število je torej na zimo naraslo.

Danska: Število brezposelnih je naraslo. V oktobru je bilo 7,6 odstotkov, v novembru 11,4 odstotke vseh zaposlenih. V novembru leta 1922 je bilo 15,2 odstotka. 4. januarja t. l. je bilo 49.000 brezposelnih, v decembru 33.832, v januarju 1923 pa je bilo 56.900 brezposelnih. Število torej v zadnjem času narasča.

Nemčija: Število brezposelnosti je naraslo do nenormalnosti. V nezasedenem ozemlju je bilo 1.450.000. Poleg tega je še 1.830.000 delavcev, ki so le deloma zaposleni. V zasedenem ozemlju je bilo v novembru 2 milijona brezposelnih in približno pol milijona deloma zaposlenih. V oktobru je bilo 20 odstotkov članov strokovnih organizacij brezposelnih.

Francoska: Uradno izkazanih brezposelnih je bilo 1. decembra 10.828. Število je naraslo do januarja t. l. na 11.637. Podpira se jih v celi državi le štiristo.

Angleška: Število brezposelnih se je zmanjšalo v letu 1923 za 300.000. Proti brezposelnosti je bilo zavarovanih 11,5 odstotkov. V decembru je bilo 1.137.000 brezposelnih 1. januarja tega leta je naraslo število zopet na 1.250.000.

Holandska: 8. decembra je bilo 12,9 odstotkov popolnoma in 3,2 odstotka le deloma brezposelnih.

Italija: V avgustu leta 1923 je bilo 178.612 brezposelnih. 1. januarja 1923 je bilo 381.968, v avgustu 1922 leta pa 317.986 brezposelnih.

Vsako delovno sodišče bi sestajalo iz predsednika, njegovega namestnika (oba morata biti sodnika) in gotovega števila prisodnikov, od katerih naj bo ena polovica delodajalcev, druga polovica pa delojemalcev. Sodišča bodo razsojala o vprašanih mezd, priseljevanja, nadaljevanja ali ukinitve delovnega razmerja, nadalje o podpornih in pokojninskih napravah, o vprašanih izprta itd.

= **Cene življenskih potrebščin na Češkoslovaškem rastejo.** Tako pravijo tržna poročila državnega statističnega urada na Češkoslovaškem. Cene so narasle v oktobru za 1,6%, v novembru je bilo zaznamovati znaten padec cen za 0,6%. V decembru so cene zopet narasle za 1,8%. Zanimivo je to, da so narasle cene inozemskega blaga, ki se ga uvaža le za 0,8, dočim so cene domačega blaga narasle za 2,2%. Cene živil so narasle za 2,5%. Kaj ko bi tudi naša država izdala nekaj takih podatkov?

Monopolska stroka.

Tobačna tovarna v Ljubljani. Pred par dnevi mi pomoli nek naš delavec pod nos list »Pravico« z dne 17. januarja ter mi reče: Na, tukaj imaš »Pravico in v njej tudi odkrito besedo ljubljanskemu tobačnemu delavstvu. Hitro prečitam to odkrito besedo izpod peresa idealno krščanskega tajnika J. S. Z. V tej odkriti besedi je polno laži in samo ena resnica. Laž je, da je bilo tobačno delavstvo kdaj v vaši organizaciji enotno organizirano. Prosim, poglejte samo številke naše organizacije v bivši dunajski centrali! Res je to, da je bila organizatorična moč in zavest tobačnega delavstva v drugih deželah Avstrije veliko večja kot pri nas. A vse boljše organizacije so bile naše, ne vaše. Res, vi prenesete jako veliko pavočnega perja! Največja laž pa je, da hrvatsko tobačno delavstvo ni organizirano. Seveda v vaših organizacijah ne, pač pa je v Zagrebu vse tobačno delavstvo v našem Savezu monopolskih delavcev. Tako tudi v Novem Sadu. Bosansko tobačno delavstvo je tudi organizirano. Seveda pri nas, ne pri vas. Tako v Sarajevu, Mostarju, Travniku, Banjaluki itd. itd.

V Srbiji imamo mi organizacije v Nišu, Vranju itd. Največja in najboljša

organizacija je pa v Beogradu. Laž je, da je treba v Srbiji delavsko zavest šele buditi. Le to je res, da monopol ostane monopol, četudi dobite vi vašo namišljeno avtonomijo. Naš gospodar bo slej kot prej monopolna uprava v Beogradu. Za to izjavo smo vam prav hvaležni. — Kar se tiče enotne organizacije tobačnega delavstva v državi, jo bomo mi imeli prav kmalu, vi pa nikdar. — Mohamedanci in pravoslavni ne bodo šli nikdar in pod nobenim pogojem pod vaš klerikalni klobuk. — Narodnost in vera morata iz strokovnega pokreta ven, drugače ni mogoče organizacije v celi državi. — Ti dve stvari spadate na drugo polje in se v strokovno organizacijo. Priznali ste tudi, da Gostinčar in Kremžar zastoj plantata po Beogradu. Pri taki dvojni politiki kot jo vodi SLS pač ne more biti drugače. — Tobačni delavec.

Razvrstitev monopolskega delavstva. Ze več mesecev pripravljajo v upravi državnih monopolov razvrstitev in izenačenje delavstva monopolskih ustanov v državi. V to svrhu so se vršile v Beogradu konference, na katerih so se s pomočjo upravnikov poedinih monopolskih ustanov v državi izdelali pravilniki, ki opredeljujejo enotno razmerje monopolskega delavstva napram državi kot lastniku monopolskih ustanov. Pri tej priliki so se v prvi vrsti upoštevale tobačne tovarne, ker tvorijo največje sestavni del monopolskih podjetij. Za ureditev delavskega razmerja v teh tovarnah so se izdelali sledeči pravilniki: 1. pravilnik za razdelitev dela v tovarnah; 2. pravilnik o delavskih kategorijah in o meznem sistemu v tobačnih tovarnah; 3. pravilnik o mirovinah. O teh pravilnikih poročajo naslednje podrobnosti: pravilnik o razdelitvi dela je sestavljen v duhu starega srbskega pravilnika. Odlikuje se s strogo vojaško disciplino. Za najmanjši prestopok se odreja kazneni odpust brez predhodne preiskave. Pravilnik osvaja načelo osemurnega dela, ter se v tem oziru naslanja na zakon o zaščiti delavstva. Glede nadurnega dela pa daje pravilnik upravi državnih monopolov široko kompetenco. Nadalje prevzema pravilnik sistem delavskih zapnikov. Za Hrvatsko in Slavonijo velja nova odredba o vsakoletnem dopustu. Ta odredba je doslej veljala samo za Slovenijo. Pravilnik o delavskih kategorijah deli delavstvo tobačnih tovarn v štiri skupine. Prva skupina ima še tu podskupine in sicer: nadzorniki, kovinski delavci in ostali profesionisti. V drugo skupino spadajo polkvalificirani delavci, ki nimajo sprjeval o svoji kvalifikaciji. V tretjo skupino spadajo delavci pri sortiranju, v četrto pa vsi ostali. — Mezdni sistem deli mezde na osnove, na osebni draginski dodatek in na družinski dodatek. Zadnji dodatek velja samo za delavce, ki imajo deca pod 14 leti, ter samo za tri otroke. Glasom pravilnika o mirovini imajo pravico do mirovine delavci in delavke šele po 15 službenih letih. Po tem roku in če izpolnijo še ostale zakonsko predpisane pogoje, prejema 50 odstotkov dnevne plače. Nato narasča mirovina za vsako leto za 2 odstotka. Odredbe o ponovnem zdravniškem pregledu so unižene. Odpravnina se odpravlja. Ko stopi ta pravilnik v veljavo, se poboljša gnotni položaj delavstva samo za par dinarjev dnevno. Pravilniki so že izdelani. Potrebno je samo še, da jih finančni minister odobri. S temi pravilniki prenehajo vse odredbe dosedanjih zakonov, ki so se nanašale na monopolno delavstvo v poedinih krajih.

Oblačilna stroka.

† **Gašper Jagodič.** De 22. januarja t. l. smo spremili ob lepi udeležbi našega starega prijatelja, sodruga in člana Gašperja Jagodiča k večnemu počitku. Ranjki sodrug je bil 26 let član svoje stanovske organizacije in 8 let njen blagajnik, ki je zvesto opravljal svojo dolžnost. Obenem je bil s. Jagodič soustanovitelj Produktivne zadruge krojačev v Mariboru, v kateri je aktivno sodeloval do svoje smrti. Le 4 dni je trajala njegova mučna bolezen, kateri je podlegel. Ranjki je zapustil žalujčo ženo in mladoletno hčerko, ki hoče obupati iz žalosti za skrbnim očetom.

Podružnica krojačev v Mariboru je v mesecu novembru 1923 imela mezno gibanje. Dosegli so 10 odstotkov poviška. Tvrda Stareke se je proti našim zahtevam uprla. Izbruhnila je stavka in smo več kakor 3 tedno vztrajali. To tvrdko bojkotiramo, dokler naše tarife ne pripozna.

Krojaški pomočniki v Mariboru so imeli oktobra l. l. mezno gibanje, katero se je končalo z mirno rešitvijo: dobili so 10 odstotkov povišanja na celotne plače. Le tvrdka Starckel na hotela na to pogodbo pristati in je že obstoječo pogodbo prelomila in hotela vpeljati delo na kos. Ker organizacija na to ni pristala, so sodrugi (6 po številu) l. novembra stopili v stavko. Tvrčki pa se je posrečilo pridobiti si izmed teh dva stavkolomca Ivan Šlik (mutec) in Stelcer Franc, kateri gode po gostilnah. — Opozarjamo vsa društva, da se njegovega godenja izogibajo. Tvrčki so prišli čili na pomoč tudi mali mojstri: Mihelič, Lešnik in Završnik. Ti bi najraje organizacijo razbili in so za krumirstvo akcij pripravljani. Sami nimajo dela in odjedajo delo še organiziranim pomočnikom pri velikih tvrdkah. Naj nobeden organizirani sodrug ne išče dela pri teh krumirjih. Nadalje si je tvrdka pridobila za krumirje tudi nekega orožnika Antoliča, ki je zagrabil za stavkolomstvo in pa konfeksionarja Ules-a. — Sodrugi, izogibajte se teh individuev in strnite svoje vrste tesno v vaši organizaciji, ker le v nji je vaša moč. — Odbor.

Nameščenci.

Izredni občni zbor Društva nameščencev avtonomnih socialnih zavodov za obvezno zavarovanje in zaščito delavstva v Ljubljani se bo vršil na zahtevo večine članstva dne 2. februarja t. l. ob 9. uri v dvorani restavracije pri »Levu« v Ljubljani, Gosposvetska cesta. — Dnevni red: 1. Poročilo predsednika; 2. poročilo tajnika; 3. poročilo blagajnika; 4. likvidacija društva in pristop k »Savezu privatnih namještenikov«; 5. Slučajnosti. Delegate s pooblastili ostalih članov na račun društvene blagajne pošljejo: Logatec-Vrhnika 1, Jesenice-Tržič 1, Kranj 1, Kamnik 1, Novomesto 1, Kočevje 1, Krško 1, M. Sobota-Gor. Radgona 1, Ptuj-Konjice 1, Soštanj-Slovenjgradec 1, Maribor 1, Celje 1, Zagorje 1. Bližnjim članom se priporoča, da se v kolikor mogoče velikem številu udeležijo na lastne stroške, ker je zadeva velevažna. Udeležba ljubljanskih članov je obvezna. Po občnem zboru in likvidaciji gor. društva se bo vršil takoj ustanovni občni zbor Sekcije nameščencev socialnega zavarovanja »Saveza privatnih nameščencev« v Ljubljani. — odbor.

Ustanovni občni zbor društva »Savez privatnih namještenikov, sekcija namještenikov socialnih zavoda v Ljubljani, se bo vršil dne 2. februarja t. l. ob 9. uri v dvorani restavracije pri »Levu« v Ljubljani, Gosposvetska cesta. Dnevni red: 1. Poročilo pripravljalnega odbora; 2. volitev odbora; 3. slučajnosti. — Pripravljalni odbor.

Živilska stroka.

Podružnica pekovskih pomočnikov v Ljubljani ima svoj redni letni občni zbor v nedeljo dne 3. februarja t. l. ob 9. uri dopoldne v prostorih restavracije pri »Zlatorogu«.

Podružnica pivovarjev v Mariboru ima svoj redni letni občni zbor v nedeljo dne 27. januarja t. l. ob 9. uri dopoldne v prostorih Delavskega doma na Ruški cesti 4.

Maribor. Osrednje društvo živilskih delavcev, podružnica pekovskih pomočnikov v Mariboru sklicuje za dne 10. februarja 1924 ob 9. uri dopoldne, svoj redni letni občni zbor v društvenem lokalu pri »Zlatem konju«. Dolžnost vsakega člana je, da se občnega zbora gotovo udeleži. — Odbor.

Tekstilna stroka.

Maribor. Mnogo je po vojni novili tovarni in človek bi mislil, da bi moralo biti za delavce dovolj dela. Toda vse se je predrugačilo. Mesto moza je vstopila žena v tovarno in je delala od jutra do večera, mož pa se je vojskoval za ljubi kapitalizem. Ko je prišel mož domov, pa ni dobil dela, vskjub temu, da je vse obletal. Bil je brez posla. — V zadnjih letih so gradili v Mariboru dve precej veliki tkalnici in tovarno pramenov in trakov. V vseh tovarnah je zaposlenih do sedaj približno 900 delavk in 50 delavcev. To je mala pomoč za brezposelne ženske. Zaslужek v teh to-

varnah pa je škandalozen. Ob nastopu imajo delavke tako malo plačo, da imajo sploh premalo za hrano. Pozneje pa ni nič boljše. Seveda je vse akord, »die Leute müssen was leisten, dann werden sie auch was verdienen«, pravijo gospodje mojstri, ki prislužijo do 5000 Din mesečno samo zato, da naše ljudstvo šikanirajo. Najhujše je to pri »Metri«. Tam je neki mojsterček, čisto črnega kalibra, iz Bavarskega doma. Popreje se je prilizoval pri delaveh in je pravil, da je on hud rdečkar in da ne more trpeti, da bi se delavcu slabo godilo. Obljubil je, da bo tako dobro plačal, da bodo vsi zadovoljni. Tedaj je bil gospodič še čisto suh. Mislili smo, da ima jetiko. Samo da bi ga kdo videl koliko je od začetka pojedel, ko je prišel v Maribor. Po pol kg sira, klobaso za klobaso in še in še. Včasih je rekel: »Ihr müsst von uns essen lernen!« Kmalu je postal debelejši. Obraz se mu je pričel svetiti, kakor kakemu fajmoštru. Tedaj je pa ob enem tudi obrnil ost proti delavcem. Plače niso bile več tako mastne kakor je obetal. Če je prošil kdo za povišanje je ta piček hudo nasprotoval in trdil, da ne gre, da bi delavec toliko zaslužil. Od kraja je mislil delavcem, ki so imeli na uro po Din 4 zaslužek reducirati na Din 1.25 na uro. Seveda tega ni mogel, ker so mu vsi stopili na noge. — Najbolj hud je ta ubogi mojsterček na zaupnike. Te bi rad spravil na cesto, pa jih ne more. Kljub temu, da jih vodi vedno k ravnatelju denuncirat. Večkrat se skoro vsak teden po dvakrat napije tako, da sploh hoditi ne more in se zaletava po tovarniškem dvorišču. Najbolj ga peče organizacija. Napravil je že vse korake, da bi jo razbil. Predpisovati je mislil, kaj bi se lahko na shodih govorilo in kaj ne. Kljub temu se ga pa ne bomo ustrašili. Organizirali se bomo po naši moči in ustanovili močno organizacijo. Naša organizacija mora biti res organizacija, ki bo zmožna za boj. V njej bodo našli vsi delavci, brez razlike vere in političnega prepričanja svoj prostor. Samo tega se morajo vsi člani zavedati, da so res delavci.

Železničarji.

Kriza v Udruženju jugoslovanskih železničarjev.

Iz vrst dosedanjih pristašev Udruženja jugoslovanskih železničarjev dobivamo poročila, iz katerih posnemamo, da se nahajajo nekatere slovenske organizacije tega združenja v popolnem razsulu.

Po veliki železničarski stavki se je priključil marsikak železničar, ki je prišel od prepričanja, da vodi Makuc-Zorgova taktika v vedno nove neuspehe, drugi skrajnosti in šel med narodne železničarje, ki so zatrjevali takrat v enomer, da so tudi oni socialisti. Resnici na ljubo moramo priznati, da je bila takrat ta organizacija po nekod v resnici še dokaj prepojena s socialističnim duhom.

Zdaj pa jo je zavila nenadoma v čisto druge vode. To se poskuša sicer tajiti, — utajiti pa se ne bo dalo.

Gospod Deržič je stopil v ozko zvezo z radikali in drugimi kapitalističnimi gospodi okrog »Narodnega Dnevnika«.

On sicer zatrjuje, da je zato še vedno socialist. Mi pa pravimo: Lep socialist je to, ki boče spraviti volka in ovco v lepi slogi v en hlev in pravimo, da bo tu eden gotovo prikrajšan, ker volk ni bil še nikdar sit, koza pa cela. Še v ožjo bratovščino z direkcijami in ministrstvom saobračaja je stopilo glavno vodstvo Udruženja. In ni čuda, doli na jugu so tirali železničarje kakor ugnano čredo v naročje režimu in radikalni stranki.

Ti izkoriščajo zase celo Udruženje in ga vodijo tako, da je vse zavedne železničarje sram.

Zato je prišlo v Udruženju že do cele revolucije. Odstopiti je moralo vse centralno vodstvo. Nekateri mislijo, da bo sedaj bolje, — mi pa smo drugega mnenja.

Ogenj in voda ne gresta skupaj.

Mi rabimo eno socialistično strokovno organizacijo, ki mora biti velika in obsegati vse železničarje in nameščence in eno malo, v kateri bodo gospod mi-

nister, njegovi direktorji in drugi priganjaci. To je jasno ko beli dan. Vsi, ki so cuate, ne obotavljajte se, napravite energičen korak, pomagajte, da do tega pride. Vi niste dolzni nobenih ozirov napram nikomur. Izdali so vas listi, ki so vam obljubljali socializem, potem pa so vas prodali bankam in vladi.

Taki izdajalci ne zaslužijo zvestobe.

Maribor. (Čiščenje v delavnicah.)

»Jugoslovanski železničar« priporoča, naj bi se mariborske delavnice temeljito prečistile. Iz nje naj bi se izčistili, po njegovem, vsi dobri delavci, zato pa naj bi se zaposlili v njih sami zvezarski priganjaci. Drugega pomena njegove večne tožbe v zapostavljanju zvezarjev ne morejo imeti. Mi, ki v delavnicah delamo, vemo, da je ravno narobe. Zvezarji se kar po rokah nosijo, tudi, če nič ne znajo. Drugi pa se imamo boriti z večnimi šikanami. Le to nas še drži po koncu, da smo dobri delavci. Ker mora vsako vodstvo delavnice računati, ne samo s čiščenjem, ampak tudi s tem, da se kaj producira, se ne more ravnati popolnoma po zvezarskem receptu. Od tod ta jeza.

Ljubljana. (Delavnica Južne železnice.) Mi smo brez vsake organizacije. Politika radikalno-komunističnih frazerjev je pri nas docela skrahirala. Mi smo siti fraz do grla in si želimo solidne organizacije, kakor so si jo znaie ohraniti druge stroke, predvsem kovinarji. Seveda so zapustili prestani boji za seboj tako razsulo, da bo težko na novo začeti. Vendar se je zbralo nekaj mož, ki se bodo lotili te težke naloge.

Celje. (Naši zvezarji v precepju.) — Naši zvezarji so se zvezali v Celju z demokrati in so dali celjskemu mestu podžupana v osebi dičnega gospoda Žabkarja, ki mu želimo vse dobro. Zato se nam naravnost smili, da ga je spravil Deržič v tak precep. Deržič se udeležuje vojske med demokrati in radikali v drugem taboru. Iz nekdanjih narodnih socialcev so postale pomožne čete kapitalističnih strank, ki se same proti sebi borijo. Vsako kraljestvo pa, ki je razklano in samo proti sebi v boju — bo razdejano. To se bo tudi celjskim zvezarjem zgodilo. V kratkem se še oglasimo in bomo kaj več povedali.

Indija. Vedno hujša reakcija odpira železničarjem tudi pri nas oči. Oni se vračajo polagama v svojo staro organizacijo, v svoj Savez. Stara sloga nam je veliko koristila, zato se med indijskimi železničarji zopet oživlja stari duh bratstva in sloge.

Odžagano vodstvo. Svoj čas smo poročali, da je predalo vodstvo Udruženja ministrstvu resolucijo, v kateri se izreka g. ministru saobračaja zahvala za zasluge, ki si jih je dobil z železničarsko pragmatiko. To je bil tudi železničarjem, ki so v tem Udruženju, prehud poper.

Predsednik centralnega odbora gospod Svetozar Popović in podpredsednik g. Mihajlo Nikolić so podali ostavke na svoji mesti, ker se nista strinjala z ostalimi člani »glede taktike in vodstva organizacije«.

Nam se zdi prav, da je Udruženje svoje generale izgube vendarle enkrat odžagalo. Dvomimo pa, da bo prišlo, kaj boljšega za njimi.

Začasni delavski zbornici v Ljubljani. Na skupščini podružnice Saveza v Mariboru, ki se je vršila 5. jan. 1924 je osvojilo strojno osebje sledečo resolucijo, ki jo je poslala uprava Saveza preko delavske zbornice v Ljubljani na ta-mošnjo železniško direkcijo:

1. Strojno osebje konstatira, da en del tega osebja še vedno ni dobil zim-ske obleke (kožuhov) in ker se nahajamo v teku največje zime, zahtevajo, da se potrebna obleka akoj izda.

2. Čest se dogaja, da se v mariborski kurilnici osebje ne izplačuje na prvega v mesecu, ali preje, temveč po nekoliko dni kasneje. Vsaled tega ima osebje težave pri svojih upnikih, ki zahtevajo na prvega vsak svoje in apelira, da se vršijo izplačila redno na prvega ali pred prvim, ako bi bila ta dan nedelja ali praznik.

3. Mašinsko osebje protestira proti neopravičenim in visokim globam, ki se zadnji čas vedno bolj prakticirajo.

4. Mašinsko osebje mariborske kurilnice trpi vsled tega, ker se mora v po-

edinih turnusih takoj vračati z krajnih postaj, ter se tako lahko dogodi, da znaša njegova služba tudi po 16 do 20 ur nepretrgoma. Zato prosijo, da se uvede zopet hišna rezerva, kakor je bila prej upeljana.

5. Strojno osebje ponavlja svojo staro upravičeno zahtevo, da bi se turnusi ne sestavljali brez zaupnikov, ki bi imenovali v vsaki kurilnici samo osebje. Izkuštvo je dokazalo, da so taki turnusi bili vedno najboljši, ker so odgovarjali potrebam službe, kakor tudi željam vseh zainteresiranih.

Die nächsten Aufgaben. Nach der Belebung der Organisationen in den Hauptzentren, wird unser Augenwerk auf die nächste Umgebung zu richten sein. Einst war der Einfluss Maribors im ganzen Draugebiet zu spüren. Heute vermissen wir in wichtigen Zentre der Umgebung die einst so rege organisatorische Tätigkeit. Was macht Prager-sko? Wir wissen viele dortigen Genossen zu schätzen und hoffen, dass wir bald werden berichtigen können, dass auch dort die Organisation mit frischen Kräften an die Arbeit geht.

Vestnik „Svobode“.

Pripravljalni odbor za III. Vsedelavski zlet je pričel z delovanjem. Da bo pa mogel ta odbor res svoje delo prav izvršiti, mora imeti dovolj sredstev. Zato je centralni odbor »Svobode« sklenil, da mora vsaka podružnica najkasneje do konca marca prirediti kako prireditev, katere čisti dobiček pripade v korist zletnemu fondu. Vrste teh prireditev v ta namen je naznaniti tekom februarja v mesečnih izkazih centrali. **Oficijelno glasilo, dokler nimamo svoje-ga glasila, je strokovni list »Delavec«!**

Dopisi.

HRASTNIK. V nedeljo, dne 20. jan. se je vršil pri nas velik rudarski shod, ki je bil tako sijajno obiskan, kakor že dolga leta ne. Dvorana v Delavskem domu je bila nabito polna. Na shodu je poročal predsednik Strokovne komisije s. Svetek. Vsi smo imeli občutek, da gremo boljšim časom nasproti. Organizacije se zopet dvigajo. Vsi rudarji se zavedamo, da so prvi temelji za boljše čase zopet podani. Kričači, ki so nam obljubljali nebesa na zemlji, prinesli pa pekel, — so končno veljavno doigrali.

STORE PRI CELJU. Shod rudarjev tvrdke Rudnik & Plaž v Štornah se je vršil v nedeljo 27. t. m., ki ga je sklical načelnik II. rudarske skupine Ivan Veigušt. Hlapčevski duh štornovskih rudarjev je pa povzročil, da je bilo na shodu le nekaj rudarjev. Večina jih je pa ostala doma pri večernicah in pri kartah. Kot govornik je nastopil s. Leskovšek iz Celja, kateri je temeljito obrazil položaj delavstva posebno pa rudarjev. Naglašal je, da so rudarji v

zgodovini delavskega gibanja najbolj pomembni, ker so bili prvi, ki so si priborili šurni delavnik in druge socialne pridobitve. Razlagal je potrebo organizacije, ker drugače ne bo zboljšanja položaja. Po končanem govoru je pozval s. Vengušt rudarje, da se organizirajo; pokazala pa se je prava strahopetnost navzočih radovednežev, kateri so jo takoj odkurili. Delavci, ki ne pripadajo rudarjem, so se zgražali, ko so ta prizor gledali in se med seboj pomenovali, da so baš rudarji še najzvestejši in najponižnejši hlapci gosp. Hruškarja v Štornah. V njihovi pasji pokorščini in strahopetnosti se poslužujejo le svojih tradicij »Glück auf«.

MOSTE. V zadnjem času so se razmere v naši kemični tovarni nekoliko zboljšale, to pa le na odločen odpor nas samih na podlagi protiestne rescucije, katera je bila soglasno sprejeta na zadnjem obnem zboru. Po intervenciji zaupnikov naše organizacije in obrata izvršeni pri ravnateljstvu tovarne so sporna vprašanja ugodno rešena. Bolj razumljivo, da je teror, ki je v zadnjem času zavladal na voljo nekaterih gospodov in zlasti našega obratovodja penehal. Za koliko časa, bomo videli. Mi delavci v tovarni pa ostanemo kot do sedaj pri svojem delu previdni, točni, trezni in marljivi. In ne zaupajmo več našim gospodom, toliko manj pa še našemu obratovodju, ki potom svoje prvovrstne hinavščine še vedno čaka na svojo zaželjeno žrtev. Več ustmeno!

GUSTANJ. Letošnja zima pri nas na Koroškem gotovo ni manj stroga kakor ona v Sibiriji. (Ta je pa prehuda. Ur.) Razlika je le v tem, da imajo v Sibiriji temu primerno zgrajene in kurjene hiše. V naši tovarni pa imamo strugarno, v kateri je sicer mnogo dima, zato pa tem manj toplote. V sosednji kovačnici tako hranijo z ogljem, da nalagajo na ogenj drugo kurivo, ki povzroča silno veliko dima. In ta dim odhaja direktno v strugarno. V tem hudem mrazu pa v strugarni ni mogoče odpreti oken in čitatelji si bodo znali predstavljati, ko delamo cel dan v taki atmosferi. Povrh imamo pa v naši prostorni strugarni le dve peči, ki grejeta komaj en meter na okoli, dočim delavci pri svojih strojih prezebajo, kakor psi. Zlasti v pondeljek, ko se preko nedelje delavnica popolnoma ohladi in ko se delavci nekoliko privadijo na gorkoto, ki jo zavžijejo od domače peči, je v strugarni nevdržno. Pred vojno je bila v strugarni parna kurjava, ali vojna je naučila tudi našo tovarno štediti in danes je ta parna kurjava neporabljiva, ker so skoro vse cevi popokale. Vprašanje pa nastaja, če se sme štediti na račun delavčevih ozeblin. G. ravnatelj naj nekoliko premisli naš položaj in naj potem stori svojo — dolžnost.

Razgled po svetu.

Tedenski pregled.

Ljubljana, 28. januarja 1924.

Morje je komunikacijsko sredstvo, ki v prvi vrsti služi mednarodnemu prometu. Še davno ni bilo cest, ki so po morsk gladini že križarili nekretni čolnici prvotnih narodov, nato spretno ladje Feničanov, ki so bili v starem veku znani kot najboljši mornarji, dalje Grki in Rimljani. Znana je silovita tekma med Rimom in severno afriško naselbino Kartagov, ki se je vršila izključno na morju in v streljenju zagospodovati nad Sredozemskim morjem. Podlegla je Kartagina, ker ni bila toliko »moderna« kot Rim, ki pa je končno navzlic svoji civilizaciji tudi podlegel mladim »barbarskim« narodom keltskega plemena. Dokler torej sta bila Rim, oziroma njegova naslednica v novejši dobi zgodovine — Italija — gospodovala nad vodami Sredozemskega morja, je bila faktična moč v njiju rokah. Kasneje pa sta nastopili tudi Anglija in Francija, da ne omenjamo neobglenih držav, ki so se polagoma nakupičile okoli Sredozemskega morja. Anglija že izdavno trdno na morju, si je kratkoma vzela Gibraltar in s tem zaprla vrata vsem zunanjim silam v Sredozemlje in Sredomorje. Na-

to so se Italijani obrnili na zapad Afrike, v kolikor niso svojih ljudi pošiljali kot zidarje po Srednji Evropi, predvsem po ozemljih sedanje Jugoslavije. Tam jih usoda ni bila srečna, ker so jih Francozi »prijateljsko« vun vrgli. Na iztoku so Italijane nabili Abesinci; nato smo pa prišli mi uboga žrtev, ki se zovemo Jugoslavoani in ki bomo menda izplačali dan (v staroslovensščini se to pravi davek) za vse naše predhodnike, s katerimi je imela Italija opraviti.

Italija bi pa rada še drugje kaj dobila. Najprimernejša tla zanjo so vsekakor v Južni Ameriki, ker so Zedinjene države zaposlene s homatijami v Mehiki in kjer bodo Italijani skušali obrnati svoje nove »zaveznike« Span-ce, ki dele z Italijani isto ulogo v zgodovini, to je, da so v odkritem boju vedno tepeni. Da bo stvar izgledala čim pompoznejše, odpotuje v Južno Ameriko italijanski prestolonaslednik. Ali bo kaj opravil, ali ne, bomo videli. Gotovo pa se bo čuval hoditi pot pokojnega, v Queretaru ustreljenega Maksimilijana.

Pri svojih novih zaveznikih — Spancih se je Italija opekla takoj prvi pot. Šlo je za Tanger v Severni Afriki. Italija je menila priti s špansko pomočjo tudi takole do kakšne interesne sfere, pa ji je Francija izpodnesla tla. Došlo

Delavska zakonodaja v naši državi.

Naloga delavskih zaupnikov je vobče delovati za zaščito gospodarskih, socialnih in kulturnih interesov pomožnega osebja, katerega zastopniki so. Zlasti pa imajo delavski zaupniki pravico sodelovati pri sklepanju kolektivnih pogodb med podjetniki in delavci in skrbeti za to, da se delovne pogodbe, bodisi kolektivne, bodisi individualne točno izpolnjujejo, dalje posredovati v ali vobče v sporih, izvirajočih iz službenega razmerja, nadzorovati in paziti na to, da se zakoni in odredbe glede delovnega časa, zdravja, življenja in socialnega zavarovanja delavstva strogo izvajajo, sporočati podjetniku želje in zahteve pomožnega osebja, paziti v podjetju na red in disciplino ter končno obveščati in podpirati pristojno inšpekcijo dela o vseh zadevah, ki se kažejo uporabljanja zakonov in odredb o zaščiti delavcev.

Delavski zaupniki se volijo z neposrednim, tajnim glasovanjem po kandidatih listah in v zvezi s tem, ki jih daje minister za socialno politiko. Za te volitve je izdelano ministrstvo obličen pravilnik, ki predpisuje najmanjše podrobnosti za volitve. Pravilnik še ni objavljen in bi bilo najbolje, da se sploh ne razglasi. Vobče ne spada ta določba v zakon, še manj pa je potreben poseben pravilnik; oboje je nepotrebno varištvu nad delavstvom, ki si je doslej volilo in si bo tudi v bodoče na čisto enostaven način in brez posebnih stroškov najbolje moze za svoje zaupnike, ker je to v njega lastnem interesu.

Za aktivno volivno pravico predpisuje zakon 18 let starosti in zaposlenje v podjetju ob času volitev, pasivno volivno pravico pa imajo vsi polnoletni in pismeni volivci obojnega spola, ki uživajo državljske pravice in so zaposleni v podjetju.

Mandat delavskih zaupnikov traja

leto dni. Število zaupnikov se ravna po številu delavcev v dotičnem podjetju, in sicer voli:

1. do 20 delavcev enega zaupnika;
2. od 21 do 50 delavcev največ tri;
3. od 51 do 100 delavcev največ štiri;
4. od 101 do 150 delavcev največ pet;
5. od 151. do 450 delavcev največ šest;
6. ako je več, nego 451 delavcev, voli vsakih nadaljnjih 50 delavcev po enega zaupnika, toda skupaj ne smejo nikoli voliti več, nego 18 zaupnikov.

Delavski zaupniki morajo poročati koncem vsakega leta pristojni inšpekciji dela o svojem delovanju.

Delodajalci ne smejo odpustiti niti preganjati zaupnikov zaradi pravilnega izvrševanja dolžnosti po odredbah zakonov.

Delavske legitimacije.

Zakon o zaščiti delavcev odpravlja dosedanje »delavske knjižice« za pomožno osebje podjetij, za katere velja

la zakon in uvaža za izkazilo »delavske legitimacije«. Za ostalo delavstvo, zlasti dninarje, veljajo še nadalje stare delavske knjižice; prav tako veljajo za gospodarska in hišne ali gospodinske posle še vedno »poselske knjižice«, ki jih predpisujejo poselski redi.

Obliko delavskih legitimacij predpisuje ministrstvo za socialno politiko sporazumno z ministrstvom za notranje zadeve.

Delavska legitimacija mora vsebovati po zakonu nastopne podatke:

1. Ime in priimek;
2. dan, leto in kraj rojstva;
3. zakonsko stanje (samec ali oženjen);
4. dovoljenje zakonitega zastopnika za službo pri osebah pod 16. leti;
5. poklic, odnosno stroko.

Legitimacije izdajajo domovne občine, občine bivališča in strokovne organizacije za svoje člane, in sicer brez takse.

(Dalje prihodnjič).

je do sporazuma med Francijo in Španjo, ki bo v kratkem podpisan.

Problem osemurnega delavnika je zopet v akutnem stadiju. Deloma radi objestnosti in pohlepnosti velekapitala, deloma iz dejanskih potreb po reparaciji Evrope, je nastala nužnost, da se več dela. To je v bistvu popolnoma prav in pravično. Neumestno bi bilo braniti človeku, da dela, ako hoče. Stvar ima pa še drugo lice. Čas je zlato, delo je pa tudi zlato. Ako si torej za svoje delo bil primerno oškodovan, je stvar v redu. Ako pa za svoje delo nisi prejel odgovarjajočega ekvivalenta, potem stvar ni v redu. In v tem tiči jedro, ki bi ga kapitalisti radi zakrili z lupino vere, nacionalizma, človekoljubja itd. — Ker je torej vsa stvar prišla v tek, je ravnatelj mednarodnega delovnega urada Albert Thomas odpotoval v Berlin, kjer je na mestu proučeval vprašanje reparacij in problem osemurnika, ki je s tem v zvezi. V Berlin je prišel prav zato, ker je Nemčija zavežena na tem vprašanju najbolj zainteresirana. Seje med njim in prizadetim krogi so seveda zelo ostre. Na delavstvu je sedaj, za kaj se bo odločilo. Delali bomo vsi, a delo mora biti spoštovano! Izkoriščanje naj izgine!

Dočim se Rusija politično in gospodarsko konsolidira, so se jele pojavljati cerkvene prekucije. Patrijarh Tihon, najvišji verski poglavar Rusije ni zadovoljen z delom nekaterih verskih funkcionarjev v inozemstvu, tako predvsem ne z metropolitom v Sev. Ameriki, ki ga proklinja, češ da deluje proti Rusiji. Zakaj gre tu, ne ve niti oficijalna Amerika, niti sama Rusija, niti mi. Vsi skupaj pa vemo, da vmešavanje cerkve v politiko samo škoduje in da je klerikalizem povsod le razkrajajoč element.

Medtem ko se prepira rusko svečeništvo, je ruska vlada izdala jako umeščen ukaz, in sicer, da se kmetje, ki v resnici in upravičeno radi svoje bede niso mogli plačati davkov in ki jih je davčna oblast zaprla, izpuste na svobodo. Omenjamo, da je pri tem šlo za davke v naravi.

Po smrti Ljenina se je položaj v Rusiji precej izpremenil. Značilno je, da je pretežen del javnosti zahteval odstranitev Trockega, ki pa ima kljub temu še toliko trdno stališče, da vztraja.

Tudi z zmago delavske stranke na Angleškem se je položaj ne samo v Angliji, nego v vsej Evropi temeljito predrugačil. Moralno je socialistična stvar silno napredovala. Prva naloga nove angleške vlade bo, da posreduje med lastniki železnic in stavkajočimi delavci. Obstoji popolnoma možnost, da delavstvo prodre s svojimi zahtevami, ki so v ostalem popolnoma upravičene.

Podpis sporazuma med Jugoslavijo in Italijo je seveda preložen, ker se morajo državniki zabavati na stroške »dobrega in junškega« jugoslovanskega naroda. V Rimu so sicer odpotovali Pašić s soprogo, Ninčić s soprogo, cel kup izvedencev, strokovnjakov, ekspertov in ne vem, kako se še imenujejo ti tiči, ki so z zgoraj imenovanimi gospodoma v sorodu, pa nimajo še dovolj denarja vsak s svojo soprogo, tako, da ne vemo, kdo bo pravzaprav konferiral v Rimu: ali diplomati, ali njih soproge!

Razno.

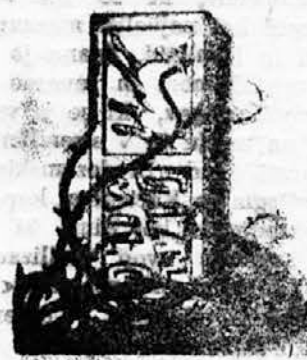
== Oblasti in norei. Pred krakim je izdalo neko berlinsko sodišče »imenitno« razsodbo. Neki inozemski trgovec, ki lansko leto radi železničarske stavke ni mogel odpotovati iz Berlina, je vložil proti voditeljem stavke tožbo, v kateri je zahteval poravnavo hotelskega računa. Berlinsko sodišče je — čujte in strinite — njegovi zahtevi ugodilo in obsodilo vodje stavke na poravnavo vsega računa. Obtoženci so se sklicevali na pravico stavkanja. Sodišče se na to ni oziralo in sodbo potrdilo. Kaj če bi vložil tožbo kak delavec in bi v njej zahteval vse tiste odtehljaje, s katerimi so si vojni »čeki« nagromadili svoja ogromna premoženja v med in povojni dobi in na ljudski lakoti građu in večali svoja posestva? Sodišče bi najbrže radi slabo podprtih računov tožbo delavca zavrnilo.

V imenu Strok. kom. (P. odb. GDSJ.)
Izdajatelj: Frane Svetek.
Odgovorni urednik: Jože Berdajs.
Tiska tiskarna Makso Hrovatin.

Na Svečnico zvečer priredi UDR v Ljubljani družabni večer s plesom.

Prireditev se vrši v veliki dvorani MESTNEGA DOMA ob 19. uri zvečer. Kdor hoče užiti par veselih uric med našo proletarsko mladino, naj ne manjka!

Indijski nagrobni spomenik
III. del, 31. jan.
KINO TIVOLI

KAKOR ROŽA MED TRNJEM
se lahko smatra MILO 'GAZELA' ki po svoji nedosegljivi kakovosti prekaša vse druge proizvode.
Beli, čisti in varuje trpežnost perila!

Kritika je potrebna, če je poštena in ima dober namen. Iz hudobnosti pa ne more nikdar priti nič dobrega.

Usedelavski zlet v Ljubljani!
Trvdka
Peter Capuder
Ljubljana, Vidovdanska cesta 2
priporoča za ta izlet:
Celotne kroje kot tudi posamezne dele za U. D. R. — Vse telovadne potrebšține: majce, telovadne hlače, čelje, dalje za moški in ženski naraščaj ter članice potrebne telovadne obleke. — Zahtevajte cenike! Preskrbite si pravočasno! — Poverjeni dobavitelj potrebščin U. D. R.

Kino „Ljubljanski dvor“.
Kadar država nima denarja.
30. in 31. jan.

Zena z milijoni.
V 3 delih.
Od 31. jan do 10. febr.
KINO MATICA

Spretnega kovinskega strugarja
sprejmemo takoj v naši tovarni kovinskih izdelkov. — Ponudbe naj interesenti pošiljajo z mezdnimi pogoji na
HENRIKA STOLZA Sinovi, NOVI SAD.

ZADRUŽNA BANKA
v Ljubljani, Aleksandrova cesta šte. 5
sprejema hranilne vloge na tekoči račun in na knjižice: obresti po dogovoru. Bančne posle izvršuje najkulantneje.
Delniški kapital K 12.000.000.
Brzjavni naslov: Zadrubanka. — Telefonska številka 367.

Čitajte in razširjajte najboljši strokovni list „Delavec“.

- Imaš ti solčne pege, zajedavce, nabore, ogerce?
Uporabljalj Elza obrazno pomado!
Ali želiš imeti lep vrat, obraz in roke?
Uporabljalj Elza obrazno pomado!
Ali so ti roke in obraz občutljivi v zimi in vetru?
Uporabljalj Elza lilijno-mlečno mlo!
Ali želiš imeti kožo belo, mehko, čisto in zdravo?
Uporabljalj Elza lilijno-mlečno mlo!
Ali tožiš na izpadanju las, prhuta in osivelost?
Uporabljalj Elza pomado za rast las!
Ali želiš bujne mehke in lepe lase?
Uporabljalj Elza pomado za rast las!
Ali hočeš biti in ostati lep? Ali hočeš biti povsod rad viden? Ali hočeš, da te veseli tvoja slika v zrcalu? Poskusi prave Fellerjeve Elza preparate in kmalu bodeš rekel tudi ti kakor vsi:

To je ono pravo!

2 velika porcelanasta lončka Elza-obrazne pomade 25 dinarj; 2 velika porcelanasta lončka Elza-pomade za rast las 25 dinarj; 4 velike kose Elza lilijnega mlečnega mila 40 dinarjev.
Različno: Lilijno mleko 10 Din; brkomaž 4 dinarje; najfinejši Hega-puder Dr. Klugerja v velikih originalnih škatljah 25 Din; najfinejši zobni prašek »Hega« v patent-dozah 15 Din; puder za dame v vrečicah 4 Din; zobni prašek v škatljah 4 Din, v vrečicah po 3 Din; sachet (dišava) za perilo 4 dinarje; šampon za lase 2-50 Din; rumenilo za obraz 12 pismov 20 Din; najfinejšje parfeme od 20 Din dalje; cvet za lase 25 Din; Elza-katranovo mlo 6 Din. Za različne predmete se pakovanje in poštnina posebj računa.
Na te cene se računa še 50% doplatka. Naročila pisma adresirati: Lekarnar EUGEN V. FELLER, STUBICA DONJA Elzatrž št. 334 Hrvatsko.